

Vinst i vård och omsorg

Innehåll

1	Förord.....	3
2	Sammanfattning och slutsatser.....	4
3	Bakgrund.....	6
4	Andra undersökningar om vinst i vårdbolag	7
5	Metod och urval	8
6	Resultat	9
6.1	Rörelsemarginal och nettomarginal	9
6.2	Rörelsemarginal	10
6.3	Nettomarginal.....	11
6.4	Investeringar.....	12
6.5	Koncernbidrag.....	13
6.6	Utdelning.....	14
6.7	Vårdbolagens avkastning på eget kapital	15
6.8	Jämförelser med andra branscher	16
7	Slutsatser från undersökningen	17
8	Definitioner.....	18

1 Förord

Frågan om vinst i vården är viktig att analysera, inte bara för att det råder olika uppfattningar om möjligheten att tjäna pengar på att hjälpa personer i behov av vård och omsorg. Vårdföretagarna tycker att det är viktigt att visa hur det faktiskt ser ut i branschen, så att debatten om vinst kan föras utifrån korrekta fakta.

I denna rapport har vi låtit revisionsföretaget PWC undersöka årsredovisningarna i 21 aktiebolag med verksamhet inom vård och omsorg. Företagen verkar i en bransch som växer i omsättning, och dess betydelse ökar för varje år. Företagen visar vinst, vilket är ett resultat av att företagen har nöjda patienter och brukare, är välskötta och har motiverade medarbetare.

Mediainslag och undersökningar som bygger på tunnare urval har tidigare givit en delvis annan bild. Förhoppningen är att denna rapport ska kunna utgöra en grundläggande faktasammanställning för den som är intresserad av välfärd och ekonomi.

Hans Dahlgren
näringspolitisk chef
Vårdföretagarna

2 Sammanfattning och slutsatser

Vårdföretagarna förespråkar valfrihet som en viktig faktor för att höja kvaliteten inom sjukvård och äldreomsorg. Vinst uppstår som ett resultat av en välskött verksamhet som skapar värde för patienten, brukaren och för samhället. Det är inte överskott i privat sektor som är det främsta ekonomiska problemet, utan det är underskott inom offentlig sektor.

Den genomsnittliga vinstnivån är relativt låg inom branschen, den genomsnittliga nettomarginalen är 4,3 % för perioden 2004-2008. Avkastningen på eget kapital under perioden är 19,2 procent. Förklaringen till dessa avkastningssiffror beror främst på att en tjänsteintensiv bransch som vård och äldreomsorg kräver relativt lite kapital (anläggningstillgångar saknas i stor utsträckning). Detta betyder att balansräkningen ofta är liten och även behovet av eget kapital är relativt litet, vilket kan leda till högre avkastningsnivåer och stora svängningar om man ställer resultatet i förhållande till balansräkningen.

De granskade vårdbolagens ekonomi är stabil. Den genomsnittliga rörelsemarginalen på 4,8 procent medför att de kan hantera variationer samt utveckla och expandera sin verksamhet. Den genomsnittliga utdelningen till aktieägarna i de granskade bolagen under perioden på 3,2 procent av omsättningen är relativt låg och de genomsnittliga investeringarna i relation till omsättningen under perioden ligger på 4,3 procent. Det finns en betydande spridning i hur mycket som delas ut till aktieägarna. De små bolagen delar i genomsnitt ut 10,3 procent av omsättningen, medan de stora bolagen (exklusive Praktikertjänst) delar ut 0,1 procent av omsättningen.

Generellt har de granskade små bolagen högre marginaler än de medelstora och stora vårdbolagen. Avkastningen på eget kapital för de små bolagen är 41,8 procent och nettomarginalen 12 procent, medan avkastningen för de stora bolagen är 18,8 procent och en nettomarginal om 4,3 procent. De små bolagen har ofta ett litet eget kapital och även en måttlig vinst kan då ge en hög procentsiffra.

Med en ökad transparens och kännedom om vårdbolagens ekonomi kan vårdbolagen betraktas som naturliga inslag i välfärden där en sund ekonomi borgar för något positivt för patienter, brukare, skattebetalare och medarbetare.

Denna rapport har utgått från vinstbegreppet och inte analyserat kvaliteten inom vård och omsorg. I ett system med valfrihet för brukarna finns det krafter som håller uppe kvaliteten. Med enbart offentliga vårdgivare eller om tjänsterna upphandlas av den offentliga sektorn, utan möjlighet för den enskilde att välja någon annan vårdgivare, kan det uppstå kvalitetsproblem.

Ekonomin måste långsiktigt gå ihop, men det är viktigt för alla som är intresserade av vårdfrågor att en god kvalitet hos respektive vårdgivare är en förutsättning för att det ekonomiska resultatet ska kunna vara positivt.

3 Bakgrund

Frågan om privata företags möjlighet att göra vinst är en politiskt omdebatterad fråga som motiverar partimedlemmar och debattörer över hela det politiska spektrumet. Den retoriska frågan som ställs är huruvida det är rätt att privata företag ska kunna tjäna pengar på sjuka och äldre.

Denna debatt gagnar inte vården och risken för en begränsning eller en politisk styrning av vinsten försämrar vårdföretagens möjligheter generellt.

För Vårdföretagarna är vinsten en viktig fråga som måste bemötas med en tydlig argumentation. Branschen kan inte existera utan rätten att visa överskott och göra vinst.

Politiska krafter som talar om vinstförbud ska inte stå oemotsagda. Vinstfrågan bör tydligt kopplas till brukarnas och patienternas valfrihet och valfriheten bör också vara Vårdföretagarnas huvudargumentation. Utan vårdföretag kan det inte finnas någon valfrihet. Och utan vinst kan det inte finnas vårdbolag.

Tidigare har debatten kring vårdbolagens ekonomi byggts på hypoteser kring deras ekonomiska förvaltning. I detta framtagna underlag finns fakta kring vårdföretagens ekonomi som bygger på vårdbolagens årsredovisningar. Det finns flera olika metoder som den tillgängliga offentliga statistiken över vinster i välfärden använt sig av. Olikheter gör att det alltid kan finnas personer i vinstdebatten som använder siffror på ett slarvigt sätt. Denna rapport visar den faktiska ekonomiska situationen för de privata vårdföretagen.

Vårdbolagen driver viktiga verksamheter som brukare och patienter söker sig till. De fungerar som alla andra företag, och delar ut en del av vinsten till aktieägare och lämnar koncernbidrag till ägarbolag. Den del av vinsten som återinvesteras kommer framtida brukare och patienter till del. Den andel som återförs till ägarna bidrar till att vården kan erbjudas tidigare än annars, genom att det kapitalet kunnat påskynda etableringen

4 Andra undersökningar om vinst i vårdbolag

Flera undersökningar har presenterats om vinst i vårdbolag. SCB publicerade i september 2009 rapporten ”Finansiärer och utförare inom vård, skola och omsorg”, och Dagens Nyheter gjorde en egen undersökning av vårdbolagens vinst i september 2009.

I SCB:s undersökning studerades vårdbolagens avkastning på eget kapital. Undersökningen baserades på bolagens ekonomiska information från år 2007.

Dagens Nyheters artiklar om vinst i privata vårdbolag belyste endast de största vårdbolagen. I en artikel den tionde september exemplifierades riskkapitalbolagens vinster.

Då riskkapitalbolagen med stor sannolikhet har andra verksamheter vid sidan av vård- och omsorg är det problematiskt att titta på bolagets vinster på koncernnivå. När vårdbolagens ekonomi granskas är det angeläget att avgränsningar utifrån verksamhetsområden istället görs.

Ett misstag som ofta görs när vinst i privata vårdbolag debatteras är att det sällan klargörs hur vinsten fördelas. En del av vinsten kan återinvesteras i bolaget, ges som koncernbidrag eller delas ut till aktieägare som ersättning på investerat kapital.

I den granskning PricewaterhouseCoopers genomfört på vårt uppdrag finns en bredare sammanställning av vårdföretagens ekonomi och bygger på vårdbolagens årsredovisningar under en serie av år från 2004 till 2008 med ett antal ytterligare ekonomiska parametrar som exempelvis investeringar, utdelning, koncernbidrag, kostnader och omsättning.

5 Metod och urval

Till grund för analysen ligger en ekonomisk sammanställning genomförd av PricewaterhouseCoopers under oktober 2009.

Totalt granskades 21 aktiebolag. För att få en djupare uppfattning om vårdbolagens ekonomi genomfördes urvalet som stickprovskontroller där sex stora, tio medelstora och fem små bolag granskades.

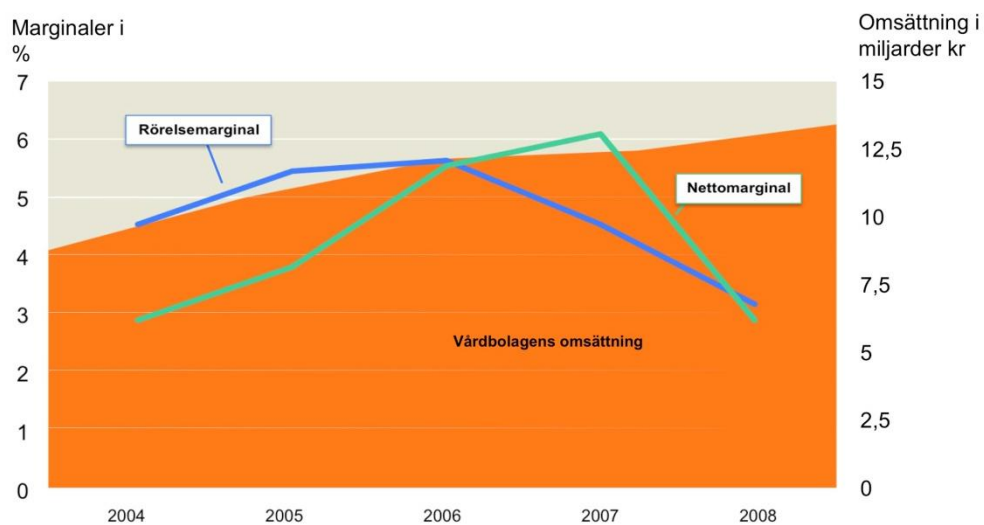
Informationen om vårdbolagens ekonomi är hämtad från bolagens årsredovisningar. Underlaget är bokslut från de granskade aktiebolagen under perioden 2004 till 2008. Senast tillgängliga årsredovisningar per den 20 september 2009 har granskats. Totalt har 105 årsredovisningar granskats.

Bolagen i urvalet omsatte sammanlagt 62 miljarder kronor under perioden. Den genomsnittliga årliga omsättningstillväxten från första räkenskapsåret till det sista uppgick till 11,2 procent.

6 Resultat

6.1 Rörelsemarginal och nettomarginal

Den sammanlagda omsättningen i de granskade vårdbolagen har ökat från 9,5 miljarder per år 2004 till 12,5 miljarder per år 2008. Den ökade omsättningen har inte bidragit till ökade marginaler. Efter några år av positiv utveckling för både netto- och rörelsemarginal är marginalerna nu på samma nivå som nettomarginalen år 2004.

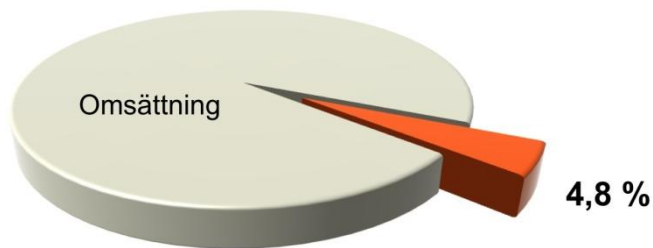

6.2 Rörelsemarginal

De granskade vårdföretagen har en genomsnittlig årlig rörelsemarginal på 4,8 procent under den granskade perioden.

Rörelsemarginal

genomsnitt under åren 2004 till 2008 på
aggregerad nivå

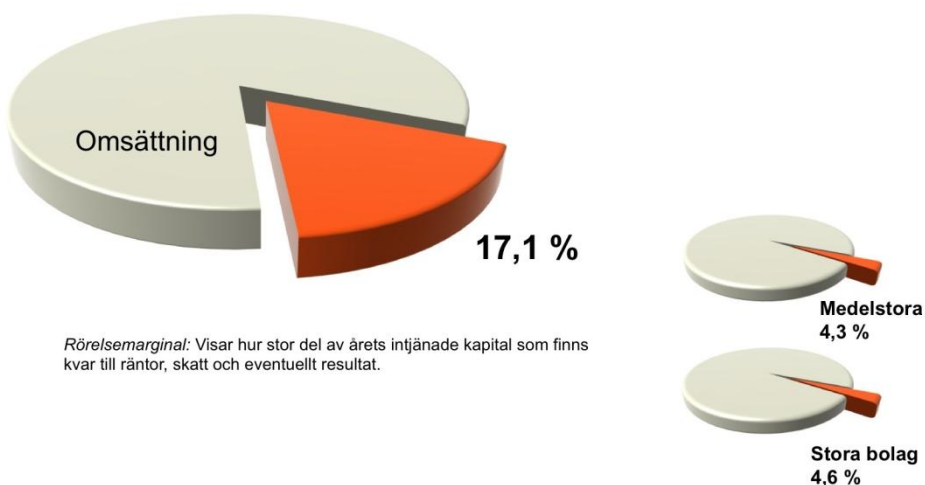
Rörelsemarginal: Visar hur stor del av årets intjänade kapital som finns kvar till räntor, skatt och eventuellt resultat.

De granskade små bolagen har en avsevärt högre rörelsemarginal än de större vårdbolagen. De små bolagens rörelsemarginal var i genomsnitt 17,1 procent under femårsperioden.

En hög rörelsemarginal kan exempelvis bero på en effektiv styrning av bolaget i form av lägre kostnader eller bättre resursutnyttjande.

Rörelsemarginal – små bolag

genomsnitt under åren 2004 till 2008

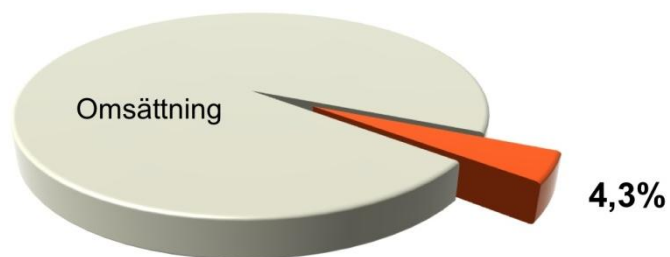
Rörelsemarginal: Visar hur stor del av årets intjänade kapital som finns kvar till räntor, skatt och eventuellt resultat.

6.3 Nettomarginal

Sett över hela femårsperioden så ligger den genomsnittliga nettomarginalen på 4,3 procent. Det är en något lägre nivå än vårdbolagens rörelsemarginal, vilket inte är något anmärkningsvärt.

Nettomarginal

genomsnitt under åren 2004 till 2008
på aggregerad nivå

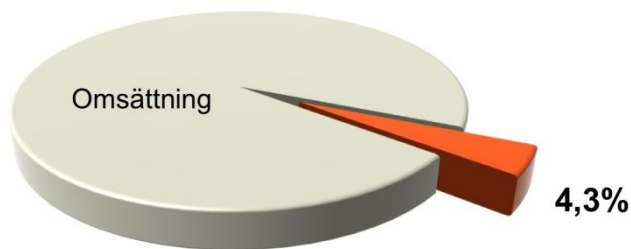
Nettomarginal: Nettoresultatet är den vinst eller den förlust som återstår när kostnader, räntor, bokslutsdispositioner och skatt har dragits av från företagets intäkter. Nettomarginalen är nettoresultatets andel av omsättningen.

6.4 Investeringar

Investeringar är nödvändiga för utveckling av kvalitativ vårdverksamhet. De granskade vårdföretagens bruttoinvesteringar i relation till omsättningen har under perioden i genomsnitt uppgått till 4,3 procent på aggregerad nivå.

Investeringar

genomsnitt under åren 2004 till 2008 på
aggregerad nivå

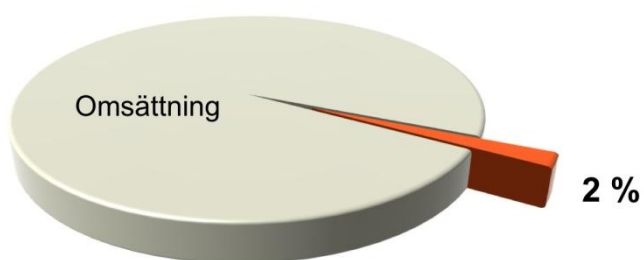
Investeringar: Hur mycket pengar som används till inköp av immateriella- och materiella anläggningstillgångar i relation till omsättning.

6.5 Koncernbidrag

Två procent av omsättningen i de granskade vårdbolagen har använts till koncernbidrag.

Koncernbidrag

genomsnitt under åren 2004 till 2008 på
aggregerad nivå

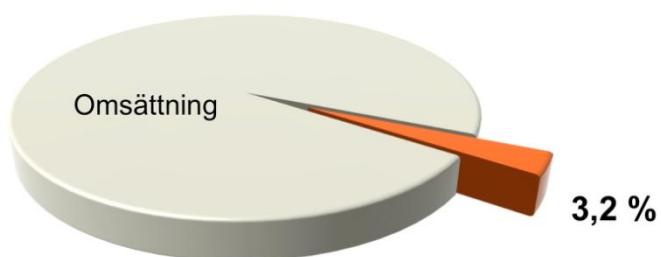
Koncernbidrag: Via ett koncernbidrag kan vinster och förluster inom en koncern utjämnas genom att moderbolag som äger minst 90 procent av aktierna i dotterbolag kan ta emot eller ge koncernbidrag från eller till sådant.

6.6 Utdelning

Totalt har de granskade vårdbolagen delat ut 3,2 procent av omsättningen under femårsperioden.

Utdelning

genomsnitt under åren 2004 till 2008 på
aggregerad nivå

Utdelning: Hur mycket pengar som utbetalats till aktieägarna, vilka kan finnas både i och utanför koncernen.

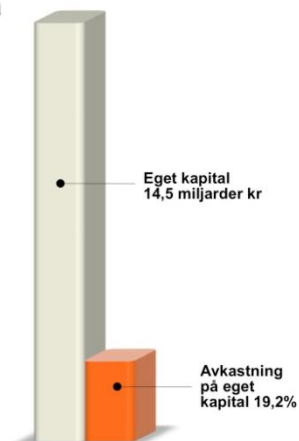
6.7 Vårdbolagens avkastning på eget kapital

De granskade bolagen har en genomsnittlig avkastning på eget kapital om 19,2 procent.

Vårdbolagens avkastning på eget kapital

genomsnitt under åren 2004 till 2008 på aggregerad nivå

Avkastning på eget kapital: Visar hur bolaget förräntat aktieägarnas kapital. I de fall stora utdelningar eller koncernbidrag utbetalats blir måttet vilseledande då kapitalbasen minskat.

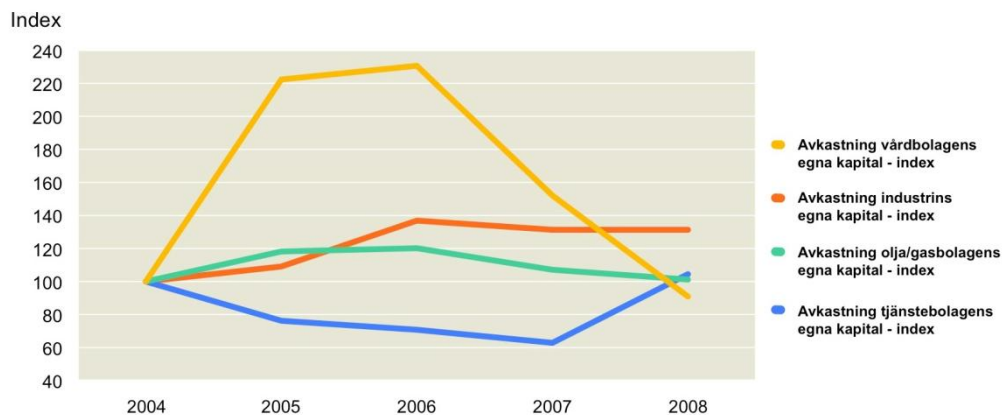
6.8 Jämförelser med andra branscher

Om man som investerare vill se en snabb och hög avkastning på investerade medel finns det andra branscher som är mer lönsamma än vård- och omsorgssektorn. Den investerare som för fem år sedan investerade i olja och industrier, har under år 2008 haft en bättre lönsamhet än de investerare som valt att gå in i vårdföretag.

I undersökningen ökar resultatet för flera av de stora bolagen under de första åren för att sedan minska de sista åren. Detta skapar svängningar i avkastning på egna kapitalet, då de stora bolagen utgör större delen av det sammanlagda resultatet i undersökningen.

En analys kring det egna kapitalet är ett sätt att redovisa hur verksamheten i verkligheten går. Exempelvis medför kostnader och investeringar, samt periodiseringar och koncernbidrag ett lägre resultat vilket påverkar det egna kapitalet.

Högre avkastning vid andra investeringar

Källa: Bloombergs

7 Slutsatser från undersökningen

Företag som inte går med vinst måste antingen upphöra efter en viss tid, eller få mer kapital från sina ägare. Detta gäller oavsett om intäkterna kommer direkt från kunderna eller via skattefinansierade system. För vårdföretag gäller det att leva upp till kvalitetskraven om det ska kunna bli några intäkter och därmed möjlighet att skapa vinst. Höjda kvalitetskrav är därför eftersträvansvärt om de ställs lika högt på privata vårdföretag som på den offentliga sektorn. Höjda krav måste följas av en ekonomisk ersättning som gör det möjligt att leva upp till kraven.

Resultatet av för högt ställda krav i kombination med för låg ekonomisk ersättning, blir färre privata vårdföretag och därmed sämre valfrihet. Kvaliteten blir lidande. Om kraven är för låga och ersättningen för hög, är det dåligt hushållande med skattemedel. Målet måste alltid vara att få så god vård som möjligt för resurserna.

Om politiker och övriga beslutsfattare inom offentlig sektor lyckas att ställa kraven, låta patienterna och brukarna välja mellan olika vårdgivare och samtidigt ha en ekonomisk ersättning som premierar utveckling och kvalitet, då kommer vi att kunna se en bättre fungerande sjukvård. Samtidigt kan vi se vårdföretag som visar olika grad av vinst. Detta borde ses som något normalt, på liknande sätt som att olika klädföretag, läkemedelsföretag, livsmedelskedjor kan uppvisa olika resultat.

Ett ekonomiskt överskott, en vinst, kan användas för att investera ytterligare i förbättrad kvalitet. Vinsten kan också delvis användas till utdelning till dem som investerat i företaget. Om bolaget går med förlust är det på motsvarande vis ägarna som riskerar att förlora sitt kapital.

Ytterst kan ett privat företag gå i konkurs och då förlorar ägarna allt satsat kapital. För att undvika en sådan situation, behöver företag kunna gå med vinst. I det avseendet är det ingen skillnad mellan vårdföretag som får en stor del av sina intäkter från offentlig sektor och andra företag.

8 Definitioner

Avkastning på eget kapital – mått på ett företags avkastningsförmåga på eget kapital. Avkastning på eget kapital är vinsten efter att långivarnas ränta dragits ifrån i förhållande till eget kapital.

Bruttoinvesteringar - inköp av immateriella och materiella anläggningstillgångar

CAGR - Compound annual growth rate visar den genomsnittliga omsättningstillväxten under femårsperioden från första räkenskapsåret till sista räkenskapsåret

Eget kapital - skillnaden mellan en organisations tillgångar och skulder i redovisningen

Fritt eget kapital - visar hur mycket utdelningsbara medel som finns i bolaget

Koncernbidrag - koncernbidrag utgör en möjlighet för företag inom koncernen att jämna ut vinster och förluster mellan sig. Ett sätt att göra detta på är att ge eller lämna koncernbidrag i form av likvida medel till ett företag inom koncernen

Nettomarginal - visar företagets resultat (efter skatt) i förhållande till omsättningen

Nettoomsättning - nettoomsättning avses intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet

Nyemission - syftet med en nyemission är få in nya pengar i ett bolag, vanligen för att finansiera en expansion, t ex en utlandsetablering eller inköp av någon väsentlig utrustning

Omsättning - nettoomsättning + övriga rörelseintäkter

Omsättningstillväxt - visar bolagets årliga tillväxt under mätperioden

Rörelseresultat - visar hur stor dels om finns kvar av årets intjänade kapital till räntor, skatter och eventuellt resultat

Resultat efter finansiella poster - visar hur stor dels om finns kvar av årets intjänade kapital efter att räntor och skatter har betalats

Rörelsemarginal - visar hur stor del av årets intjäning som finns kvar till räntor, skatt och eventuellt resultat

Skuldsättningsgrad - är ett finansiellt nyckeltal som används för att beskriva företagets finansiella risk (räntekänslighet).

Totala kostnader - beräknat genom resultat efter finansiella poster minus omsättning

Utdelning - hur mycket pengar som delats ut till aktieägarna

Vinstmarginal - Vinstmarginal är ett nyckeltal som anger företagets vinst i förhållande till omsättning

Årets resultat (efter skatt) - den vinst eller den förlust som återstår när kostnader, bokslutsdispositioner och skatt har dragits av från företagets intäkter